

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

TÜRK AİLE HUKUKUNDA ANNE İLE SOYBAĞININ KURULMASI

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ŞAHİN [□]

Türk Medeni Kanunu'nun ikinci kısmının başlığı "Hısımlık" şeklinde olup ilk bölüm başlığı ise "Soybağının Kurulması" şeklindedir. Kanun'un 282. maddesinin ikinci fıkrası "baba" ile kurulabilecek olan farklı soybağı ihtimallerini belirtmiş iken birinci fıkrada çocuk ile "ana" arasındaki soybağının sadece doğumla kurulabileceğini belirtmektedir. Üçüncü fıkra hem baba hem de anneyi kapsayacak bir biçimde "evlat edinme" yoluyla da soybağının kurulabileceğini ifade etmektedir.

Yasal anlamda bakıldığında "kadın" ile "çocuk" arasındaki bağ o kadar net gibi tanımlanmaktadır ki örneğin 286. maddede "soybağının reddi" hükmünde dava hakkı belirlenirken sadece "koca" ifadesi kullanılmaktadır. Söz konusu maddede davanın "ana ve çocuğa karşı" açılacağı belirtilmekte ikinci fıkrada ise "çocuğun" da dava hakkına sahip olduğu ve bu davanın da "ana ve kocaya" açılacağı hüküm altına alınmaktadır. Soybağının kurulmasına ilişkin diğer hükümler de incelendiğinde temel ilkenin bu olduğu kabul edilmekte kocaya ve çocuğa tanınmış olan hakların Türk Medeni Kanunu anlamında kadına sunulmadığı görülmektedir. Keza Tanıma ve Babalık Hükmü'nü düzenleyen hükümlere bakıldığında da benzer durumlar karşımıza çıkmaktadır. "Tanıma" hukuki işlemi de sadece "baba (erkek)" yapabilmekte kadın için bu konuda bir yasal düzenlemenin bulunmadığı görülmektedir. Şartların varlığı halinde mahkeme kararı veya tek taraflı bir hukuki işlemle baba ile çocuk arasında soybağı kurulabilir iken benzer düzenlemeler kadın için getirilmemiştir. Keza Türk Medeni Kanunu anne ile soybağının kurulması noktasında güncel teknolojik ve biyolojik gelişmelere ilişkin olarak da düzenlemeler getirmemiştir. Doktrin ve yargı kararlarında "erkek (baba)" ile çocuk arasındaki soybağının asıl tartışmalı konular olduğu gözlemlenebilmektedir. "Kadın (ana)" ile çocuk arasında ortaya çıkabilecek muhtemel soybağı sorunları, çocuk ile ana arasındaki soybağının "doğumla" kuruluyor olması mantığı çerçevesinde irdelenmekten kaçınılmaktadır.

İnsan nüfusunun arttığı, teknolojik ve biyolojik gelişmelere bağlı olarak dijital ve fiziki hata istatistiklerinin artacağı varsayımında "anne ile çocuk" arasında soybağının kurulması hükümlerinin incelenmesi, Türk Medeni Kanunu'na kadın-erkek ayrımı yapılmaksızın -esas üyduğu ölçüde- her iki eşin de benzer haklara sahip olabilmesine ilişkin düzenlemeler yapılması tartışılmalıdır.

[□] Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi (smustafa@gazi.edu.tr)